

Mystiske MACHU PICCHU

Det er allerede et av verdens sju underverk, men i forbindelse med 100-årsfesten for Machu Picchu i sommer, skal inkabyen oppnå enda mer berømmelse. Men er det magi nok til alle?

TEKST: RUNAR LARSEN FOTO: ISTOCK, RUNAR LARSEN, COEX AMAZON, YAYMICRO, PIXMAC

I sommer er det 100 år siden Hiram Bingham oppdaget den hellige inkabyen Machu Picchu, og begivenheten skal markeres med brask og bram. Det overveldende førsteinntrykket den amerikanske forskeren opplevde da han for første gang skuet over det mektige området, er like sterkt for førstegangsreisende i dag. Men når 100-årsmarkeringen skal brukes for å få enda flere til å nyte det UNESCO-vernedede underverket, er det grunn til å frykte hvorvidt magien til slutt vil forsvinne.

MELKEKU. – Dette har helt klart blitt en nasjonal melkeku, og Machu Picchu utnyttes maksimalt. Men selv om målet er å få enda flere besøkende, har de samtidig vært flinke til å ta vare på stedet som en kulturskatt, sier Øyvind Wesseltoft i reiseselskapet Coex Amazon, som spesialiserer seg på nettopp Peru.

Han mener pågangen løses på en god måte per i dag, men innser at ønsket om flere besøkende kan få konsekvenser. Også UNESCO har ytret bekymring over slitasje.

– Masseturisme vil nødvendigvis føre med seg utfordringer. Det blir et press mellom to poler, hvor kulturinstituttet holder igjen, mens de kommersielle kreftene vil åpne opp i større grad. Så blir spørsmålet hvem som vinner til slutt, sier han.

Justin Francis i responsibletravel.com, et anerkjent britisk selskap med fokus på etisk turisme, mener

SKAL FEIRES: I sommer er det 100 år siden den tapte inkabyen ble oppdaget.

Fakta Machu Picchu

► HISTORIE

Ble oppdaget av den amerikanske arkeologen **Hiram Bingham** i 1911. Da hadde stedet trolig vært forlatt siden spanjolernes invasjon på 1500-tallet. Konkvistadorene fant aldri den hellige inkabyen, og ruinene i fjellet over Urubambadalen er veldig godt bevart. Machu Picchu er på UNESCOs liste over verneverdige verdensarv, og ble i 2007 innlemmet på en liste over ett av verdens nye moderne underverk.

► KOMME SEG DIT

Machu Picchu ligger 2200 meter over havet, nord for byen **Cusco** sørøst i Peru. Innenriksfly fra Lima. Det er ingen bilvei til selve inkabyen. Fra utkanten av Cusco går det tog til Aguas Calientes (www.perurail.com), hvorfra du kan gå eller ta buss til inngangen. Det beste er å gå til fots.

► TURER

I Cusco er det lett å ordne utflukten til Machu Picchu på egen hånd. Regn med minst en tusenlapp for kun tog og inngangsbillett. En rekke norske reiseselskap hjelper deg med å organisere turen hjemmefra. **Coex Amazon** (www.coexamazon.com) tilbyr rundreiser i med Machu Picchu som en del av programmet. **Machete Tours** (www.machetetours.com) har egen tur basert på jubileumsarrangementet i juli. **Hvitserk & Eventyrreiser** (www.hvitserk.no) er blant andre norske aktører som har Machu Picchu i sitt program.

► BESTE TID

Regntid er fra desember til april. I denne perioden kan det oppstå oversvømmelser og ras, men kan også by på varme, tørre dager. Fra mai til oktober er været mildt og tørt, og **juli/august er hovedsesong** for turister. Selve Inkastien er stengt i februar, men Machu Picchu er åpent hele året.

► TIPS

Fjelltoppen Huayna Picchu kan forseres til fots. Kun 400 personer får klatre til topps hver dag, så vær tidlig ute. Det tar omtrent en time opp, du bør være i god form og takle høyder. Spektakulær utsikt fra en alternativ vinkel.

► Les mer

www.peru.travel
www.visitperu.com
www.incatrailperu.com

▲ **MELKEKU:** Øyvind Wesseltoft er spent på veien videre for det UNESCO-vernedet stedet, og omtaler inkabyen som en nasjonal melkeku.

på sin side det allerede har gått for langt. Omtrent 400 000 turister går inn inngangsporten til Machu Picchu hvert år.

– Man er nødt til å sette et tak på antall besøkende. Noe annet vil på sikt være ødeleggende for hele regionen sier han, og påpeker at store menneskemengder ikke bare kan slite på selve byen, men også samfunnet rundt.

– Derfor er det viktig at lokalbefolkningen drar nytte av godt planlagt turisme. Ellers kan det føre til alt fra vannmangel til unødvendig stor erosjon, sier Francis.

STORSTILT FEST. Hele 2011 regnes som jubileumsår for Perus desidert største attraksjon, men 7. juli arrangeres en storstilt markering i selve Machu Picchu. Programmet er foreløpig holdt veldig hemmelig, men navn som Paul McCartney, Sting og U2 har blitt nevnt som mulige artister. ”Vi vil presentere internasjonale sangere som er beundret av hele verden, til å opptre på en arena som hører hele verden til”, var den svulstige meldingen fra offisielt hold tidligere i år. Hvorvidt det virkelig lar seg gjøre å gjennomføre konsert med en av disse artistene i inkabyen er imidlertid en helt annen sak.

▲ **KLASSIKEREN:** Hiram Bingham var nok overveldet da han møtte dette synet i 1911, men selv om stadig flere turister finner veien til Machu Picchu, er det like imponerende 100 år etter.

– En regjeringsoppnevnt komité har ansvaret for festen, og den offisielle ordlyden er at det skal være en feiring for hele verden, ikke bare Peru, sier Wesseltoft.

Samtidig skal Peru og USA endelig begrave den diplomatiske stridsaksen de har fektet med nettopp siden Hiram Bingham utforsket Machu Picchu.

– Totalt 3000 gjenstander av smått og stort ble fraktet til Yale University i forbindelse med ekspedisjonen. Det ble lovet at disse kun var på lån, men selv om myndighetene lenge har kjempet for å få dem tilbake til hjemlandet har det ikke skjedd for nå. Planen er å opprette et storstilt museum i Cusco, forteller Wesseltoft.

MYSTISK HISTORIE. At det ligger et slør av hemmelighetskremmeri over den kommende markeringen i fjellene sørøst i Peru, er helt i tråd med mystikken byen er inntyllet i. Ingen vet med sikkerhet når de terrasselignende platåene av Machu Picchu ble bygget ved foten av det neselignende fjellet Huayna Picchu, men den ble sannsynligvis forlatt i forbindelse med den spanske invasjonen på 1500-tallet. Fram til da var den trolig en slags ferieby for de øvre klassene i inkasamfunnet, men også denne teorien er omdiskutert.

Da den amerikanske arkeologen Hiram Bingham reiste til Peru i 1911, var det i jakten på en legende. Få visste noe konkret om stedet, ganske utrolig når du skuer ut over den mektige byen sammen med hundrevis av andre turister i dag. Hiram Bingham måtte bryte seg gjennom tett kratt, vandre gjennom ukjent terreng og over usikre fjelloverganger i tett tåke før han kom fram til Machu Picchu.

I dag kan du ta buss helt fram til inngangen, spasere i finsko inn i den hellige byen – og nyte utsikten fra nyklipte terrasser i fjellet uten å miste spesielt mange kalorier på veien dit.

ALDRI UTSOLGT. Det er en uberedt misforståelse at kun et begrenset

antall turister slipper inn til Machu Picchu hver dag, men på inkastien er det derimot strenge restriksjoner. Frykten for at turister ville ødelegge veien, førte til at regjeringen satte tak på antall vandrere for fem år siden. Kun 500 personer, inkludert bærere, har nå lov til å gå inkastien hver dag. I praksis betyr det et par hundre turister, og 2000 personer befinner seg på stien til enhver tid. Har du planer om å gå denne veien, må du bestille i god tid; plassene er ofte utsolgt flere måneder i forveien. Merk at dette tilbudet ikke er tilgjengelig i februar, da er hele strekningen stengt for vedlikehold og opprydning.

– Begrensningen ligger egentlig i toget. Billetter fra Cusco kan også være vanskelig å få tak i, men med mindre du reiser i en stor gruppe og har det veldig travelt, løser det seg rom regel, sier Øyvind Wesseltoft.

I takt med stor etterspørsel og liten tilgjengelighet på stien, har det de siste årene kommet mange gode alternativer. Flere av disse er vel så spennende, siden du får oppleve mer variert terreng, geografi og lokale landsbyer. Med litt pågangsmot og gode spanskunnskaper er det mulig å vandre gjennom fjell, landsbyer og hellige daler fram mot Machu Picchu helt på egen hånd. Det koster riktignok sjelden noe mindre enn en standard organisert tur hvor

en lokal guide tar seg av det praktiske, og informasjonsmengden guiden besitter er verdt langt mer enn noen never dollar. En standard tur tar fire dager og koster rundt 90 dollar – mat og overnatting inkludert for en tredagersutflukt.

ET MUST. Tilbake i Machu Picchu strides de lærde om veien videre. Men:

– Si hva du vil om turistmengden, men dette er jo en severdighet man er nødt til å få med seg. Jeg har vært der flere ganger de siste 10 årene, og vi går sjelden alene der inne. Men likevel ser jeg jo at folk koser seg. Det gjelder å finne et eget hjørne, sette seg ned og meditere litt i magiske omgivelser, sier Wesseltoft og lanserer likevel et alternativ utenfor turistløypa.

– Størsteparten av inkabyen Choquequirau, betegnet som Machu Picchus lillesøster, er fortsatt ikke utgravd. Det krever to tunge dagsmarsjer, men belønningen er desto større, synes Peru-entusiastene fra Norge.

Så spør det om hvor lenge magien i Machu Picchu holdes ved like. Og dersom det lokale synet på profitt går på bekostning av ruinkonservering, dukker nok den godeste Paul McCartney opp til slutt: «Whisper words of wisdom, let it be!» ■

«Man er nødt til å sette et tak på antall besøkende»

JUSTIN FRANCIS, RESPONSIBLETRAVEL.COM

▼ **ANSIKT:** Kan du skimte profilen til inkaguden?

▼ **GÅR FRITT:** Turister og lamaer trives i Machu Picchu.

